I.ULUSLARARASI EĞİTİM SOSYOLOJİSİ SEMPOZYUMU

I[st] INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON THE SOCIOLOGY OF EDUCATION

BİLDİRİ KİTABI
PROCEEDINGS

10-11 MAYIS 2012
10-11 MAY 2012

Editör
Prof. Dr. İsmail DOĞAN

Yayına Hazırlayanlar
Ar. Gör. Dr. Cengiz Aslan
Ar. Gör. Ayşe Soylu
Ar. Gör. Ahmet Kaysılı

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI

ANKARA UNIVERSITY
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES
SOCIAL AND HISTORICAL FOUNDATIONS OF EDUCATION DEPARTMENT

ANKARA-2014

Scanned by CamScanner

ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROFİLİ: KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ'NDEN YANSIMALAR
PROFILE OF PROSPECTIVE TEACHER: REFLECTIONS OF KOCAELI UNIVERSITY

Asiye TOKER GÖKÇE*

Özet

Öğretmen adaylarının profilini yansıtmayı amaçlayan bu çalışma, 2011-2012 öğretim yılı güz döneminde Kocaeli Üniversitesi eğitim fakültesi, sınıf öğretmenliği ve matematik gündüz ve gece grubunda okuyan birinci sınıf öğrencileri arasında yapılmıştır. Aday öğretmenlerin profilini yansıtan bu çalışmada öğrencilerin demografik (mezun olunan okul, bölüme giriş puanı, annenin eğitim durumu gibi) ve sosyo-kültürel durumları (kitap okuma, sinema tiyatro vb gitme gibi) belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin hayata bakışı da bu çalışma ile belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla öğrencilere belirli ifadeler (Türkiye, orta doğu, lider, kadın, politika gibi) verilerek, bu ifadelerin kendilerine neyi çağrıştırdığı sorulmuştur. Çalışma için gereken veri, araştırmacı tarafından hazırlanan anketin, bir ders süresinde, yine araştırmacı tarafından uygulanması ile elde edilmiştir. Öğrencilerin demografik ve sosyo-kültürel durumlarına ait veri, tanımlayıcı istatistik ile öğrencilerin hayata bakışına ait veri de nitel analiz yöntemleri analiz edilecektir. Türkiye'de Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar öğretmen yetiştirme ve öğretmenin niteliği her zaman güncelliğini koruyan bir sorun olmuştur. Bu bağlamda bu çalışmanın öğretmen adaylarının profilini ve hayata bakışlarını ortaya koyması bakımından alan yazına katkı yapacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen adayı, öğretmen niteliği, profil, üniversite öğrencisi, yükseköğrenim.

Abstract

This study aiming to reflect the teacher candidates' profile, was performed among the students studying at the first year class and math teaching first and second education at Kocaeli University Faculty of education in 2011-2012 fall semester. This study reflecting the teacher candidates' profile investigates students' demographic conditions such as graduate school, acceptance score, mothers' education, and socio-cultural conditions such as reading book, habit of going cinema or theater. In addition, the study aimed to identify the students' views of life. Therefore the students were asked to write their ideas related to expressions such as Turkey, Middle Eeast, leader, woman, policy. The data was gathered during a course time by the questionnaire developed by the researcher. The data related to students' demographic and socio-cultural conditions will be analyzed by descriptive statistics, while the other related to students' views of life will be analyzed by qualitative methods. Teacher training and quality of teachers have been addressed as an important issue since the foundation of Republic in Turkey. Thus this study is supposed to contribute the literature by reflecting teacher candidates' profile and view of life.

Key words: Prospective teachers, teacher quality, profile, university student, higher education.

Giriş

Eğitim sisteminin en önemli öğesi öğretmendir. Eğitimin kalitesini artırmak, öncelikle nitelikli öğretmen ile sağlanabilir ki bu da nitelikli bir eğitimi gerektirir. Öğretmenlik mesleğine hazırlık; özel alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültürü kapsar. Ayrıca 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda; 'Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler' ifadesi yer alır. Söz konusu kanunda da değinildiği gibi, öğretmen adaylarından beklenen, sadece belirli bir alanda uzmanlık bilgisine değil, genel kültüre de sahip olmalarıdır.

Öğretmenin, öğretme görevini yerine getirebilmesi için, konu alanına hâkim olması; öğretmenlik meslek bilgisine ve becerisine sahip olması; son olarak da genel kültürünün olması gerekir. Öğretmenin, dünyayı ve toplumu anlama; öğrencilerinin de anlamalarına yardımcı olma gibi görevleri de vardır. Bu görevler onun entelektüel olmasını gerekir. Bir öğretmenin genel kültüre sahip olması, onun içinde yaşadığı toplumu ve dünyayı anlayabilmesini, eğitim ile toplumsal güç ilişkileri arasındaki bağı algılayabilmesini, toplumsal sorunları görebilmesini ve bunlar için çözüm yolları üretebilmesini gerektirir (Demirel, 1999; Erden, 1999; Ünal, 2003). Bu bağlamda, öğretmen adayının seçimi ve yetiştirilmesi önem kazanır. MEB (2002) da genel kültürü, öğretmenlik mesleğinin uygulanmasında, alan bilgisi ve eğitme öğretme becerisine ek olarak, olaylara ve sorunların çözümüne katkıda bulunan diğer disiplinler arası bilgi ve beceriler olarak kabul eder. Ayrıca öğretmenin sahip olması gereken genel kültür bilgisini *'alana ilişkin olay ve olguların açıklanmasında disiplinler arası ilişkilerin kurulmasında, konunun öğretiminde bütünlük, somutluk–soyutluk, yakınlık-uzaklık, anlaşılırlık, güncellik gibi öğretim ilkelerinin yaşama aktarılmasında eğitim öğretim yeterliklerinin ayrılmaz bir boyutu'* biçiminde tanımlar.Bu tanım doğrultusunda genel kültüre ilişkin bilgi ve beceriler; tarih, coğrafya, yurttaşlık, Türkçe, matematik, bilim felsefesi, psikoloji, sosyoloji, ekonomi, sanat, temel sağlık bilgisi, bilim ve teknoloji, doğal ve

* Yrd.Doç.Dr.,Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-posta: asi.gokce@kocaeli.edu.tr.

Scanned by CamScanner

kültürel varlıkları koruma, sivil savunma vb. konularını kapsar. Genel kültür bilgi ve becerileri, öğretim sürecinde (MEB, 2002);

a. Olay ve olguları, farklı disiplinlerin kavramlarını kullanarak açıklayabilme,
b. Farklı disiplinlere ilişkin bilgilerin konu alanı ile bağını kurma,
c. Öğretim sürecinde öğrenciyi derse hazırlama, güdüleme,
d. Öğretim sürecinde örnekleme, benzetme-ayırt etme, analiz ve sentez yapmada diğer disiplinlerin bilgilerinden yararlanma ve
e. Öğrencileri genel kültür yaşantılarını geliştirmeye özendirme biçiminde kullanılır.

Öğretmen yetiştirme kavramı; öğretmen adaylarının seçimini, hizmet öncesi eğitimi, uygulama ve izleme çalışmalarını, hizmet içi eğitimi gibi konuları içine aldığından çok boyutlu ve kapsamlıdır. Öğretmen yetiştirme konusunda, Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze sürekli çaba harcanmıştır. Eğitim fakültelerine yönelik 2006 yılında başlanan ikinci çalışmada öğretmen yetiştirme programları güncelleştirilmiştir ve öğretmen eğitiminde, 1997 programlarının zayıf kalan genel kültür boyutu zenginleştirilmiştir. Böylece eğitim fakültelerinde yer alan programlarda esnek bir düzenlemeye gidilmiş; alan ve alan eğitimi dersleri % 50-60, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri % 25-30 ve genel kültür dersleri % 15-20 oranlarında olacak biçimde yeniden düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının entelektüel becerilerini artırmak için, yeni programlarda, genel kültür derslerinin oranları arttırılmıştır. Bu değişiklik kapsamında programlara, bilim tarihi, bilimsel araştırma yöntemleri, etkili iletişim becerileri, Türk eğitim tarihi ve felsefeye giriş gibi dersler konulmuştur. Programın esnekliği çerçevesinde, fakültelerin, farklı genel kültür dersleri de okutabilecekleri ve bu dersleri zaman içinde değiştirilebilecekleri düşünülmüştür. Ayrıca genel kültür dersleri kapsamında, 'topluma hizmet uygulamaları' adlı ders, programlara eklenmiştir. Tüm programlar için zorunlu olan bu ders ile öğrencilerin, toplumun güncel sorunlarını incelemeye ve çözüm üretmeye yöneltilmesi amaçlanmıştır (Kavcar, 2002; YÖK, 2007).

Türkiye'de öğretmen yetiştirmede kaliteyi artırmak için, eğitim programlarında yapılan değişikliklerin yanı sıra, öğretmen istihdamında da seçme yoluna gidilmiştir. 1999 yılından itibaren, öğretmenler kamu personeli seçme sınavı (KPSS) sonuçlarına göre istihdam edilmeye başlanmıştır. KPSS'de genel yetenek, genel kültür ve eğitim bilimleri soruları yer almaktadır. Bu soruların içerisinde genel kültür testine ilişkin 60 soru bulunmakta ve bu bölümün genel puan hesaplamasındaki ağırlığı % 30'dur (YÖK, 2007). Yüksek Öğretim Kurulunun ve MEB'in öğretmen yetiştirmede ve istihdamında, öğretmenlik mesleğinin tamamlayıcı bir parçası olarak genel kültüre verdiği önem açıkça görülmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlik mesleğini seçen orta öğretim öğrencilerinin genel kültürü de önem kazanmaktadır. Çünkü öğrencinin beraberinde getirdiği akademik bilgi, beceri ve genel kültür, her meslek eğitiminde olduğu gibi, öğretmenlik mesleği için de önemli bir eğitim girdisidir. Öğretmen adaylarının seçiminde genel kültür bilgisi, yüksek öğretime giriş sınavları ile ölçülmektedir. Söz konusu sınav tüm üniversite öğrenci adayları için düzenlenmektedir.

Türkiye'de üniversite öğrencilerine yönelik akademik çalışmalara bakıldığında, 2000-2012 yılları arasında 601 adet çalışmanın yapıldığı görülmektedir (http://tez2.yok.gov.tr/). Bu çalışmaların bir kısmı öğrencilerin günlük siyasi ve sosyal olaylara yönelik bakışlarını, algılarını incelenmiştir. Beşirli (2003) üniversite öğrencilerinin siyasi tutumlarını ve bu tutumlarını etkileyen sosyo -ekonomik ve kültürel süreçleri incelemiştir. Köseoğlu (2005), Sakarya Üniversitesi öğrencilerinin siyasal değer ve tutumlarını incelediği çalışmasında öğrencilerin yarıya yakınının siyasal yabancılaşma içinde olduğunu; öğrencilerin siyasal toplumsallaşmalarında kitle iletişim araçlarının büyük etkisi olurken, okulun etkisinin hiç olmadığını ve öğrencilerin milli sembollere büyük önem verdiğini ortaya koymuştur. Aras (2006), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel ilgi alanlarını incelemiştir. Bu araştırmada, öğrencilerin, siyasi alanda ABD'nin Irak işgali ve olası Iran müdahaleleri; savaş ve silahlanma; küreselleşme ve emperyalizm, Türkiye'nin dış siyaseti, terör, laiklik, siyasette kirlilik (adam kayırma, yolsuzluklar), Ermeni soykırımı iddiası ve sosyal güvenlik yasası konularını önemli gördüklerini ortaya koymuştur. Ayrıca öğrencilerin ekonomik alanda işsizlik, yoksulluk, açlık, eşitsiz gelir dağılımı, altın ve dolar fiyatlarındaki istikrarsızlık konularını önemli gördükleri; ezberci eğitim anlayışı, eşit ve parasız eğitim olanaklarının sağlanamaması, kitap okuma alışkanlığına sahip kültürlü bireyler yetiştirilememesi, mezun olduklarında yaşayacakları atama ve sözleşmeli öğretmenlik sorunu konularını önemli gördüklerini belirlemiştir. Diğer yandan, bu çalışma, birinci sınıf öğrencilerinin en çok siyasal konulara daha sonra da ekonomik konulara ilgi gösterdiğini ortaya çıkarmıştır. Çalışmaya göre, birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü ve dördüncü derecede ilgi gösterdikleri konular, toplumsal ve eğitimsel konular olurken, en az ilgilendikleri konular kültürel konular olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmada ayrıca öğrencilerin en fazla siyasi konularla ilgilenmesi nedeniyle günümüz üniversite öğrencilerinin apolitik olduğu yönündeki savları çürütür nitelikte olduğu iddia edilmektedir. Ayrıca öğrencilerin en az siyaset alanında çalışan topluluklara katıldıkları ve en az siyasetle ilgilenmeleri gerektiğini düşündükleri de bu çalışmanın bulguları arasındadır. Aras bu durumu öğrencilerin düşündükleri gibi yaşamadıkları, siyaseti eyleme dökmekten çekindikleri ya da siyaset denildiğinde zihinlerinde farklı

Scanned by CamScanner

ve olumsuz çağrışımlar belirdiği ile açıklamaktadır. Eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarına yönelik yapılan diğer bir araştırma, öğretim elemanlarının çoğunun öğretmen adayı öğrencilerin AB'ye uyum yapabilecek düzeyde olmadıklarını düşündüklerini ortaya koymuştur. Öğretim elemanları bu görüşlerinin nedenleri olarak; öğrencilerin AB'ye karşı önyargılı; kültürel farklılıklara karşı tahammül sınırlarının düşük ve kentli değerleri içselleştirememiş olduklarını belirtmişlerdir (YÖK, 2007). Diğer yandan, Çimen (2009), Sakarya Üniversitesi öğrencilerinin küreselleşme olgusuna bakış açılarını incelerken; Özden (2010) üniversite öğrencilerinin popüler kültür ve popüler müzikle ilgili görüşlerini araştırmıştır. Bolat (2011), Gazi Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin sosyal değerlere bakışlarını incelemiş ve öğrencilerin en fazla dini değerler boyutuna önemi verirken siyasi değerler boyutuna en az önem verdiklerini ortaya koymuştur.

Üniversite öğrencilerine yönelik yapılan akademik çalışmalara bakıldığında, bu öğrencilerin genel kültürlerine yönelik çok da araştırma olmadığını ortaya koymaktadır. Nitelikli öğretmen yetiştirmede, mesleği seçen öğrencilerin genel kültür düzeyleri önemli bir öğe olduğundan, bu çalışma öğretmenlik mesleğini seçen öğrencilerin genel kültürüne yönelik kısmi profilini ortaya sermeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede öncelikle öğretmenlik mesleğini seçen öğrencilerin sosyo-kültürel durumlarına bakılmış ve dünyaya ve topluma bakışları sorgulanmıştır. Öğretmen adaylarının sosyo-kültürel durumlarını ve dünyaya bakışını ortaya koymaya çalışması bakımından, bu çalışmanın alan yazına katkı yapacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, 2011-2012 öğretim yılı güz döneminde Kocaeli Üniversitesi eğitim fakültesi, sınıf öğretmenliği ve matematik, birinci ve ikinci öğretimde okuyan birinci sınıf öğrencilerinin görüşleri ile sınırlıdır.

Yöntem

Bu çalışmada, katılımcılardan beyin fırtınası yapmaları; kendilerine verilen ifadeler hakkında akıllarına gelen ilk üç düşünceyi birer sözcük ile yazmaları istenmiştir. Bu bağlamda bu çalışma betimsel bir araştırmadır.

Evren ve Örneklem

2011–2012 öğretim yılı istatistiklerine göre Kocaeli Üniversitesi eğitim fakültesinde; 1500'ü I. öğretimde ve 867'si II. öğretimde olmak üzere, toplam 2367 öğrenci öğrenim görmektedir. I. öğretimde okuyan erkek öğrenci sayısı 408 ve II. öğretimde okuyan erkek öğrenci sayısı 215'tir. I. öğretimde okuyan kız öğrenci sayısı 1092 ve II. öğretimde okuyan kız öğrenci sayısı 652'dir. Araştırma, öğretmenlik mesleğini seçen öğrencilerin profilini yansıtmayı amaçladığından, araştırmanın çalışma evrenine eğitim fakültesinde I. ve II. öğretimde öğrenim görmekte olan 540 birinci sınıf öğrencisi alınmıştır. Bu öğrencilerden, I. ve II. öğretimde yer alan, sınıf öğretmenliği ve matematik bölümünde öğrenim görmekte olan 263 birinci sınıf öğrencisi, araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma için veri araştırmacı tarafından hazırlanan bir anket formu ile elde edilmiştir. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerini ve sosyo-kültürel durumlarını belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise öğrencilere, topluma ve Türkiye ile dünya ilişkilerine yönelik, basında yer alan konulara ilişkin ifadeler verilmiştir. Öğrencilere bu ifadelerin kendilerine neyi çağrıştırdığı sorulmaktadır. Bu bölümde öğrencilere 'Türk büyüğü, Türkiye, ABD, orta doğu, lider, öğretmen, öğretmenlik mesleği, üniversite, kadın, erkek, politika, AB ve gelecek' ifadeleri verilerek; her bir ifadenin kendilerine çağrıştırdığı ilk üç ifadeyi yazmaları istenmiştir. Araştırma anketi, bir ders süresinde, yine araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Öğrencilerin demografik ve sosyo-kültürel durumlarına ait veri tanımlayıcı istatistik ile SPSS 13 paket programı kullanılarak; öğrencilerin hayata bakışına ait veri de nitel analiz yöntemleri ile Microsoft Excel programından yararlanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Katılımcıların çoğunu %76 (n=199) kız ve dörtte birini %24 (n=64) erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıların 166'sı I.öğretimde; 97'si II. öğretimde okumaktadır. I. öğretimde okuyan erkek öğrenci sayısı 408 ve II. öğretimde okuyan erkek öğrenci sayısı 215'tir. I. öğretimde okuyan kız öğrenci sayısı 1092 ve II. öğretimde okuyan kız öğrenci sayısı 652'dir. Araştırmaya katılan erkek öğrencilerin sayılarının azlığı, bu oranlardan kaynaklanmaktadır. Tablo 1'de görüldüğü gibi, öğrencilerin %72'si 1-19 yaş aralığında ve %27'si, 20-23 yaş aralığındadır. Ayrıca 2'si 28 ve 38 yaşlarındadır. Mezun olunan lise türüne bakıldığında; öğrencilerin %61'i Anadolu lisesi, %8'i fen lisesi, %3'ü meslek lisesi ve %36'sı düz lise mezunudur. Öğrencilerin %60'ı okuduğu bölümü ilk beş tercihi içinde; %22'si 6 ile 10. tercihi içinde; %9'u 11 ile 15. tercihi içinde; %4'ü 16 ile 20. tercihi içinde ve %5'i 21 ve üstünde tercih etmiştir.

Scanned by CamScanner

Tablo 1. Öğrencilerin yaşı, mezun olduğu lise türü ve fakülteyi tercih sırası

Cinsiyet			Lise türü			Tercih sırası	
	N	%		N	%		N	%
Kız	199	76	Anadolu	159	61	1-5	156	60
Erkek	64	24	Fen	2	1	6-10	56	22
	Yaş		Meslek	7	3	11-15	23	9
1-19	188	72	Düz lise	94	36	16-20	11	4
20-23	71	27				21 ve üstü	14	5

Tablo 2'de görüldüğü gibi, öğrencilerin %41'i burs aldığını belirtirken, %59'u burs almadığını; %64'ü kendisi için ayrılan gelirle geçinebildiğini belirtirken, %31'i sıkıntı çektiğini belirtmiştir. Diğer yandan, öğrencilerin %5'i ek gelir için çalıştığını belirtirken, %95'i çalışmadığını belirtmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin ekonomik durumları

Burs alıyorum			Geçinebiliyorum			Ek gelir için çalışıyorum		
	N	%		N	%		N	%
Evet	107	41	Evet	168	64	Evet	12	5
Hayır	156	59	Hayır	82	31	Hayır	250	95

Öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelirlerine bakıldığında (Tablo 3); öğrencilerin %11'inin aylık gelirinin asgari ücretin altında; %23'ünün aylık gelirinin 750-1000TL arasında; %28'inin aylık gelirinin 1001-1500 TL arasında ve %32'sinin aylık gelirinin 1500 ve üzeri TL geliri olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin aylık geliri

	Aylık gelir (TL)	
	N	%
-750	27	11
750-1000	58	23
1001-1500	72	28
1500 ve üzeri	83	32

Öğrencilerin ailelerinin durumu hakkında bilgi edinmek için anne ve babalarının okuma yazma düzeyleri, meslekleri, ailenin ortalama aylık geliri sorgulanmıştır. Öğrencilerin annelerinin okuma yazma durumuna bakıldığında; %9'unun okuma yazma bilmediği, %65'inin ilköğretim; %22'sinin lise; %5'inin ön lisans- lisans ve üzeri mezunu olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin babalarının okur-yazar olma durumuna bakıldığında; %45'inin ilköğretim; %33'ünün lise; %9'unun ön lisans ve %12'sinin lisans ve üzeri mezunu olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin ailelerinin eğitim durumu

	Eğitim durumu			
	Anne		Baba	
	N	%	N	%
Bilmiyor	22	9	1	4
İlköğretim	168	65	116	45
Lise	57	22	86	33
Önlisans	4	2	24	9
Lisans üzeri	8	3	32	12
Toplam	259		259	

Öğrencilerin annelerinin mesleki durumlarına bakıldığında; çoğunluğu (%89) annesinin ev hanımı olduğunu belirtirken; %3'ünün memur; %4'ü serbest çalışan olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin babalarının mesleki durumlarına bakıldığında ise %22'sinin memur ve %26'sının serbest çalışan olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin babalarının %19'unun ise işsiz olduğu belirtilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin ailelerinin mesleki durumu

	Meslek			
	Anne		Baba	
	N	%	N	%
Memur	7	3	58	22
Serbest	9	4	67	26
İşsiz	3	1	50	19
Ev hanımı	233	89		
Diğer	8	3	86	33
Toplam	260	100	261	100

Scanned by CamScanner

Öğrencilere öğrenim gördükleri sırada nerede kaldıkları sorulduğunda; öğrencilerin %25'inin ailesinin yanında; %20'sinin devlet yurdunda; %27'sinin özel yurtta kaldığı; %23'ünün ise kirada olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %1'inin tek çocuk olduğu; %39'unun iki kardeş olduğu; %32'sinin üç kardeş; %12'sinin dört kardeş, %7'sinin beş kardeş olduğu ve %9'unun 6-10 kardeş arasında olduğu belirlenmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Öğrencilere yönelik demografik bilgiler

Nerede kalıyorsunuz?			Kaç kardeşsiniz?	
	N	%	N	%
Aile	66	25	1	3	1
Devlet yurdu	53	20	2	100	39
Özel yurt	70	27	3	83	32
Kira	61	23	4	30	12
Diğer	12	5	5	18	7
			6-10	23	9

Öğrencilerin %78'i gazete okuduğu, %22'si ise gazete okumadığını belirtmiştir. Gazete okuyanların yarısı günde bir, diğer yarısı da haftada bir gazete okuduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %89'unun sinemaya gittiği, %10'unun ise sinemaya gitmediği; %45'inin tiyatroya gittiği, %54'ünün ise tiyatroya gitmediği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin%60'ının ayda bir, %13'ünün haftada bir sinemaya gittiği; %4'ünün ise hiç sinemaya gitmediği ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan, %23'ünün ayda bir, %3'ünün haftada bir tiyatroya gittiği; %40'ının ise hiç tiyatroya gitmediği ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin %35'i süreli yayını takip ettiğini, %65'i ise süreli yayını takip etmediğini belirtmiştir. Öğrencilere ödev olarak verilenler dışında ne sıklıkta kitap okuduğu sorulduğunda, %40'ının ayda bir, %19'unun haftada bir, %24'ünün günde bir kitap okuduğu; %6'sının ise hiç kitap okumadığı ortaya çıkmaktadır. (Tablo 7).

Tablo 7. Öğrencilerin kültürel durumları

Gazete okuyor musunuz?		
	N	%
Evet	203	78
Hayır	57	22
Ne sıklıkta sinemaya gidiyorsunuz?		
	N	%
Ayda bir	155	60
Haftada bir	34	13
Hiç	11	4
Ne sıklıkta tiyatroya gidiyorsunuz?		
	N	%
Ayda bir	60	23
Haftada bir	7	3
Hiç	103	40
Süreli yayın takip ediyor musunuz?		
Evet	91	35
Hayır	170	65
Ne sıklıkta kitap okuyorsunuz?		
Ayda bir	103	40
Haftada bir	50	19
Günde bir	63	24
Hiç	16	6

Tablo 8'de görüldüğü gibi, 'Aklınıza gelen ilk üç Türk büyüğünü sıralayınız' maddesine; %33'ü Mustafa Kemal Atatürk, %16'sı Fatih Sultan Mehmet, %8'inin İsmet İnönü, %6'sı Mehmet Akif Ersoy ve Kanuni Sultan Süleyman ve %3'ü Yavuz Sultan Selim yazmıştır. Kalan %22'si ise diğer (Tayyip Erdoğan, Ziya Gökalp, İbn-İ Sina, Namık Kemal, Turgut Özal, Alpaslan, Nazım Hikmet, Osman Gazi, Atilla, Bülent Ecevit, Enver Paşa, Fevzi Çakmak, Mete Han, Yunus Emre, Celal Bayar, Mevlana, Abdullah Gül, Halide Edip Adıvar, 2. Abdülhamit, Rauf Orbay, Kenan Evren, Mehmet Emin Yurdakul Refet Bele, Ahmet Necdet Sezer, Cahit Arif, Ali Fuat Paşa, Ali Kuşçu, Cemal Süreyya, Davutoğlu, Deniz Gezmiş, Çağrı Bey, Evliya Çelebi, Farabi, Faruk Nafiz Çamlıbel, Hazerfan Ahmet Çelebi, İbrahim Tatlıses, Mehmet Öz, Orhan Gazi, Sabahattin Ali, Said Nursi, Süleyman Hilmi Tunahan, Şinasi, Timur, Uğur Mumcu, Vahdettin, Barış Manço, Cemal Meriç, Ertuğrul Gazi, Kara Fatma, Fuat Köprülü, Mehmet Rauf, Okan Bayülgen, Seyit Onbaşı, Türkan Saylan, Oktay Sinanoğlu, Piri Reis, Sakıp Sabancı, Sezen Aksu, Tonyukuk, Cengiz Han, Çerkez Ethem, Bilge Kaan, Arif Nihat Asya, Afet İnan, Atilla İlhan, Bumin Kaan) isimleri sıralamıştır.

Scanned by CamScanner

Tablo 8. Aklınıza Gelen İlk Üç Türk Büyüğü

	N	%
Mustafa Kemal Atatürk	238	33
Fatih Sultan Mehmet	113	16
İsmet İnönü	59	8
Mehmet Akif Ersoy	45	6
Kanuni Sultan Süleyman	43	6
Yavuz Sultan Selim	18	3
Kazım Karabekir	14	2
Adnan Menderes	14	2
Mimar Sinan	10	1
Necip Fazıl	10	1
Diğer		22

Öğrencilerin 'Türkiye deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 9'da yer almaktadır. Tablo 9'da da görüldüğü gibi, öğrencilerin %15'i memleket, vatan; %9'u ay yıldızlı bayrak, %2'si laiklik, adaletsizlik gibi ifadelerin akıllarına geldiğini belirtmiştir. %31'i ise diğer ifadeleri (bağımsızlık, istiklal marşı, başbakan, yoksulluk, ana baba yanı, geri kalmış - hazırcı halk, AB uyum yasaları, askeri güç, asker, gelişmekte olan, Osmanlı, yaşam, yolsuzluk, rüşvet, eğitim, gelenek, Anadolu, Ankara, mutluluk, devlet, gelişmiş, gelişmeye çalışan, gurur, Müslüman olan ülke, din istismarı, batmakta olan, dolandırıcılık, entrika) sıralamıştır.

Tablo 9. Türkiye deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Memleket / vatan / toprak ülkem	96	15
Ay yıldızlı bayrak / ay yıldız	55	9
Cennet/doğal güzellik/en güzel ülke /Coğrafi güzellik/denizle çevrili / deniz	39	6
Terör / etnik çatışmalar / kan / Kürt sorunu/ iç savaş / şehitler savaş	33	5
Kamaşa / karışıklık / sorun/ kaos / belirsizlikler	26	4
İstanbul	21	3
Atatürk	20	3
İşsizlik geçim sıkıntısı / gelecek kaygısı	20	3
Millet / ulus	18	3
Bağlılık / birlik milli beraberlik / barış	18	3
Cumhuriyet	17	3
Türk / Türklük Türkiye cumhuriyeti	16	2
Laik/laiklik	14	2
Şanlı tarih / köklü geçmiş / tarih	14	2
Siyaset /siyasi çekişmeler/ siyasi oyunlar	13	2
Asya ve Avrupa arası köprü / jeopolitik konum stratejik önem	12	2
Adaletsizlik haksızlık eşitsizlik	12	2
Diğer		31

Öğrencilerin 'ABD deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 10'da yer almaktadır. Tablo10'da görüldüğü gibi, öğrencilerin %22'si süper güç; %11'i sömürgeci; %6'sı savaş ve para yazarken, %23'ü diğer ifadeleri (acımasız, zenginlik, silah, beyaz saray, Bush, zenci, zorbalık, basketbol, otorite, rahatlık, yönetici, AB, Amerikan filmleri, New York, ölüm, petrol, Türkiye, eğlence, demokrasi, gizli servis, ikiz kuleler, İsrail, katil, terör, eğitim, politika, coca cola, haksızlık, okyanus, ırkçılı, İngilizce, Wilson ilkeleri, işgal, Las Vegas) sıralamıştır.

Tablo 10. ABD deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Süper güç, ekonomik güç, askeri güç, güçlü ülke, söz sahibi, üstün, dünyanı hakimi, iktidar, lider, hakimiyet, büyük güç	13	2
Sömürgeci	8	2
Savaş	72	1
Para/dolar	39	6
Çıkarcı / güvenilmez, hain, iki yüzlü, kurnaz, yalancı	38	6
	29	5

Scanned by CamScanner

Obama	27	4
Emperyalizm	24	4
Baskıcı ülke / ezmek kirli oyunlar	19	3
Gelişmişlik / gelişim	17	3
Dönemin kralı / hakimi	16	3
Teknoloji başarı	15	2
Irak	14	2
Özgürlük	12	2
Kapitalizm	12	2
Ekonomi / ekonomik güç	11	2
Diğer		2

Öğrencilerin 'Orta doğu deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 11'de yer almaktadır. Tablo 11'de de görüldüğü gibi, öğrencilerin %20'si petrol; %17'si savaş, silah çatışma ifadelerini yazmıştır. %11'si ise diğer ifadeleri (Irak, Filistin, işgal, sorun, çekik göz, Japonya, monarşi, ölüm, İslamiyet, Balkan, Çin, güç, kaos, teknoloji, tarih, baskıcı yönetim, Ankara, Saddam, ticaret, Türkmenistan, üniversite, Osmanlı, Libya, kutsal topraklar) sıralamıştır.

Tablo 11. Orta doğu deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Petrol	120	20
Savaş, silah, çatışma	104	17
Sömürge devlet, sömürülen ülke	49	8
Kargaşa, karışıklık	36	6
Acı, açlık, gözyaşı, yoksulluk	35	6
Baskı, ezilme, kısıtlama, ezilen halk	24	4
Zenginlik, bolluk	19	3
Türkiye, Türkler	16	3
Akılsız, bilgisiz, bilinçsiz, cahil	15	2
Gelişmemişlik, geri kalmışlık	14	2
ABD	13	2
İsrail	13	2
Para	13	2
Arap, Arap baharı, Arap ülkeleri	11	2
İran	11	2
Kan	11	2
Suriye	11	2
Din, dini yönetim	10	2
Maden, hammadde, kaynaklar	10	2
Diğer		11

Öğrencilerin 'lider deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 12'de yer almaktadır. Tablo 12'de görüldüğü gibi, öğrencilerin %20'si Atatürk derken, %32'si diğer ifadeleri (başarı, bilgili, kararlı, adil, iktidar, Hitler, öğretmen, ABD, Fatih, Muhammed, özgüven, siyaset, yol gösteren, etkileyici, kurtarıcı, Obama, baskı, ben, baba, egemen, güvenilir, kahraman, Alex, başbakan, diktatör, donanımlı, güçlü kişilik, istikrar, karizmatik, temsilci, yetkili, çalışkan, disiplin, girişimci, Kanuni, para, zengin, azim, dürüst, hitabeti güçlü, Kaddafi, peygamber, prestij, demokratik, İsmet İnönü) sıralamıştır.

Tablo 12. Lider deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Atatürk	117	20
Yöneten, yönetici	44	8
Güç, güçlü	39	7
İleri görüşlü	33	6
Öncü, önder	33	6
Baş, başkan	28	5
Önder	21	4
Recep Tayyip Erdoğan	13	2
Zeki	13	2
Cesur, cesaret	12	2
Otorite, otoriter	12	2

Scanned by CamScanner

Büyük	11	2
Akıllı, akılcı	10	2
Diğer		32

Öğrencilerin 'Öğretmen deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 13'te yer almaktadır. Tablo 13'te görüldüğü gibi, öğrencilerin %14'ü bilgili, öğreten; %10'u eğitici derken, %19'u diğer ifadeleri (defter, kalem, kitap, tebeşir, atanma, atanamama, ilkokul, lider, idealist, kutsal, sınav, Atatürk, not, dürüst, emekçi, güzel konuşan, kültürlü, terbiye, adil, disiplin, güler yüzlü, lise, matematik, memur, bakımlı, eşitsizlik, merhametli, özgüven, zorluk) sıralamıştır.

Tablo 13. Öğretmen deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Bilgili, bilgilendiren, öğreten	83	14
Eğitici-eğitimci	56	10
Öğrenci	41	7
Okul	35	6
Sevgi, sevecen	26	4
Örnek insan	22	4
Saygılı, saygın	22	4
Rehber, yol gösterici	21	4
Fedakâr, fedakârlık, özverili	20	3
Sabır, sabırlı	19	3
Gelecek, gelecek nesli yetiştiren	17	3
Kutsal değeri bilinmeyen, ideal meslek	16	3
Çocuk	14	2
Sınıf	14	2
Ders	13	2
Anlayışlı, hoşgörü	13	2
Anne-baba, aileden hemen sonra gelen	12	2
Ben	10	2
KPSS	10	2
Az maaş, geçim sıkıntısı	10	2
Diğer		19

Öğrencilerin 'Öğretmenlik mesleği deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 14'te yer almaktadır. Tablo 14'te de görüldüğü gibi, öğrencilerin %11'i kutsal meslek derken; %13'ü ise diğer ifadeleri (sorumluluk, hayat, para, güzel meslek, sevgi, sınav, memur, örnek olmak, bayan mesleği, düşük statü, kolay okunan, okumak, karşılığını alamayan) sıralamıştır.

Tablo 14. Öğretmenlik mesleği deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Kutsal meslek	54	11
Öğrenci	46	9
Okul	34	7
KPSS	31	6
Sabırlı olma	31	6
Fedakârlık, özveri	25	5
Zorluk, yorucu	22	4
Atama, atanma, atanamama	21	4
Öğretme keyfi	21	4
Sevgi	20	4
Eğitim	19	4
Maaş, az maaş, geçim sıkıntısı	17	3
Bilgi, bilim	14	3
Çocuklar	14	3
Değerli, önemli, saygın	14	3
Emek	14	3
Gelecek	12	2
Öğretmek	11	2
Rahatlık	11	2

Scanned by CamScanner

Tatil, 3 ay tatil	10	2
Diğer		13

Öğrencilerin 'Üniversite deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 15'te yer almaktadır. Tablo 15'te de görüldüğü gibi, öğrencilerin %9'u özgürlük ve %8'i meslek ifadelerini yazarken; %24'ü diğer ifadeleri (farklılık, gençlik, kıl-saçma hocalar, hayaller, kültür, gezmek, başarı, fakülte, Kocaeli, not, hukuku fakültesi, kampüs, kariyer, özgüven, para, birey olma, çaba, gelişim, olgunlaşma, aile özlemi, sorumluluk sosyal aktivite, demokrasi, kıyafet serbestliği, çağdaş, siyaset, akademik eğitim, aydınlık, beklentimi karşılamayan) sıralamıştır.

Tablo 15. Üniversite deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Özgürlük	52	9
Meslek	46	8
Vize-final, sınavlar	42	7
Eğitim	41	7
Hayat, hayatı öğrenme	38	6
Ders, ders çalışmak	35	6
Sosyal, özgür ortam	20	3
Kendini geliştirme	20	3
Bilgi, bilim, ilim	19	3
Eğlence	18	3
Arkadaş	16	3
Gelecek	15	2
Son, son aşama	15	2
Rahatlık	14	2
Okul	11	2
Öğrenci	11	2
Özgür düşünce	11	2
Sosyalleşme	11	2
Zorluk, zorunluluk	11	2
Araştırma	10	2
Diğer		24

Öğrencilerin 'Kadın deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 16'da yer almaktadır. Tablo 16'da da görüldüğü gibi, öğrencilerin %20'si anne derken; %34'ü diğer ifadeleri (uzun saç, emek veren, çocuk, hassas, insan, akıllı, merhametli, zeki ben, alışveriş, aşk, çalışkan, dedikodu, özgür olmayan, eş, eşitlik, hırs, narin, arka planda olan, ev işine yatkın, saygılı, sorumlu, dayan yiyen, evin düzenini sağlayan, cinsiyet, değerli varlık, meslek, olgun, sabırlı, yemek yapan, yuva, aile, cinsellik, temizlik, başarı, bebek, kutsal, sevgili, tehlike, cazibe, düşünceli) sıralamıştır.

Tablo 16. Kadın deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Anne	106	20
Güzellik	49	9
Duygusallık, duygusal	36	7
Ev hanımı, evde oturan	26	5
Erkek, çıldırmış erkek, cezasını bulamayan erkek	16	3
Fedakar, fedakarlık	16	3
Ezilen, ezilmiş	14	3
Şefkat	13	2
Giyim kuşam, kıyafeti moda	11	2
Kibar(lık), nazik	11	2
Süslenme, makyaj, parfüm	11	2
Bakım, bakımlı	10	2
Şiddet, şiddet gören	10	2
Zarif, zerafet	10	2
Güç(lü)	10	2
Diğer		34

Öğrencilerin 'Erkek deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 17'de yer almaktadır. Tablo 17'de de görüldüğü gibi, öğrencilerin %17'si baba ve %13'ü güç derken; %43'ü diğer ifadeleri

Scanned by CamScanner

(yakışıklı, duygusuz, kendini önemli sanan, koruyucu, sertlik, evin reisi, odun, otoriter, yalancı, zeki, anlayışsız, baskıcı, gereksiz, insan, özgür, aptal, hakimiyet, rahat, sahiplenen, sakal-bıyık, sorumluluk, araba, arkadaş, çocuksu, eş, ezen, gururlu, hakimiyet, düşüncesiz, emek veren, geri zekalı, kavga, maço, mantıksız, sorumsuzluk, uzun boy, ukala, dayak, dayanıklı) sıralamıştır.

Tablo 17. Erkek deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Baba	82	17
Güç, güçlü	64	13
Cinsiyet, karşı cins	17	3
Çalışan, çalışkan	17	3
Kadın	17	3
Para (kazanan)	15	3
Lider	14	3
Futbol	12	2
Kaba	12	2
Bencil(lik)	11	2
Ale reisi	10	2
Karşı cins	10	2
Özgür(lük)	10	2
Diğer		43

Öğrencilerin 'politika deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 18'de yer almaktadır. Tablo 18'de de görüldüğü gibi, öğrencilerin %20'si siyaset derken; %23'ü diğer ifadeleri (AKP, iktidar, muhalefet, strateji, yöntem, CHP, ekonomi, gündem, hile, saçmalık, ABD, boş vaatler, din, eğitim, güç, Atatürk, demokrasi, hukuk, Kemal Kılıçdaroğlu, koltuk, yarış, zekâ) sıralamıştır.

Tablo 18. Politika deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Siyaset	96	20
Yalan(cılık)	46	9
Çıkar ilişkisi	35	7
Meclis, tbmm	31	6
(siyasi) partiler	30	6
(çıkar) çatışması, gerginlik, karışıklık, karmaşa	25	5
Tartışma	24	5
Düşünce, görüş, ideoloji	19	4
Devlet	16	3
İzlenen yol, gidilen yol	15	3
Oyun, kandırmaca, sahtekarlık	15	3
Milletvekili	12	2
Seçim	12	2
Başbakan	11	2
Diğer		23

Öğrencilerin 'AB deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 19'da yer almaktadır. Tablo 19'da görüldüğü gibi, öğrencilerin %13'ü Türkiye'nin girme çabaları; %10'u gereksiz derken; %26'sı ise diğer ifadeleri (çıkar topluluğu, girememek, oyala(n)mak, para, büyük kuruluş, Euro, Hıristiyan birliği, saçmalık, süreç, girmeye çabaladığımız, İngiltere, Sarkozy, adaletsizlik, Yunanistan, zorluk, dünya, Erdoğan, girmek istemiyorum, kokoreç, rahatlık) sıralamıştır.

Tablo 19. AB deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Türkiye (nin girme çabaları)	50	13
Boş iş, uğraş, gereksiz	40	10
(giremediğimiz, siyasi vb.) Birlik	35	9
Avrupa ülkeleri	25	7
Birlik, topluluk	25	7
Güç(lü)	25	7
Fransa	24	6
ABD	12	3

Scanned by CamScanner

Ekonomi	12	3
Sömürü, sömürge	12	3
Almanya	10	3
Gelişmiş(lik)	10	3
Diğer		26

Öğrencilerin 'gelecek deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız' maddesinde yazdıkları ifadeler Tablo 20'de yer almaktadır. Tablo 20'de de görüldüğü gibi, öğrencilerin %9'u umut; %7'siöğretmenlik ve meslek ifadelerini yazarken; %19'u diğer ifadeleri (KPSS, sıkıntı, umutsuz, endişe, hedefler, kariyer, merak öğrenciler(im), özgürlük, sağlık, zorluk, yaşlılık, geçmiş, rahatlık, savaş, beklenti, geçim derdi, düzen, eğitim) sıralamıştır.

Tablo 20. Gelecek deyince aklınıza gelen ilk üç ifadeyi yazınız

	N	%
Umut, ümit	45	9
Öğretmen(lik)	36	7
Meslek	34	7
(güzel, uzun) hayat	33	6
Aile	30	6
Evlilik	29	6
Mutluluk	26	5
Para	25	5
Hayaller	22	4
Güzel günler	20	4
Kaygı, korku	18	4
Çocuk	16	3
Huzur	14	3
Ölüm	14	3
İş	13	3
Belirsizlik	11	2
Başarı	10	2
Karanlık, karamsarlık	10	2
Diğer		19

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Öğrencilerin çoğunun 19 yaş altında olduğu ve Anadolu Lisesi mezunu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunun yaşının 19 altında ve Anadolu Lisesi mezunu olması, akademik başarılarının yüksek olduğu ve ilk deneyimlerinde üniversiteye girdiklerini göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin yarıdan fazlasının okuduğu bölümün ilk beş tercihi içinde olduğunu belirtmesi de onların öğretmenlik mesleğini isteyerek eğitim fakültesine geldiklerini göstermektedir.

Öğrencilerin yarıdan çoğu burs alırken, yaklaşık yarısı burs alamadığını belirtmiştir. Öğrencilerin yarıdan çoğu kendisi için ayrılan gelirle geçinebildiğini belirtirken, beşte biri sıkıntı çektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin çok azı ek gelir için çalıştığını belirtirken, hemen hemen hepsi çalışmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin beşte biri 1500 ve üzeri TL geliri olduğunu belirtmişken; ancak onda biri asgari ücretin altında geliri olduğunu ifade etmiştir. Bu da öğrencilerin genel olarak ekonomik sıkıntı çekmediklerini göstermektedir.

Öğrencilerin ailelerinin durumuna bakıldığında; yarıdan fazla öğrencinin annesinin ilköğretim mezunu olduğu; yaklaşık onda birinin annesinin ise okuma yazma bilmediği görülmektedir. Buna karşın dörtte bir öğrenci babasının lise mezunu olduğunu belirtirken, yarıya yakını ilköğretim mezunu olduğunu; beşte birinin ise babasının ön lisans, lisans ve üzeri mezunu olduğunu belirtmiştir. Bu duruma göre öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarının babalarının eğitim durumlarından daha düşük olduğu ortaya çıkmaktadır. Benzer biçimde, beşte bir öğrenci babasının memur olduğunu belirtirken, dörtte biri babasının serbest çalıştığını belirtmiştir. Buna karşın beşte bir öğrenci babasının işsiz olduğunu belirtmiştir. Yine öğrencilerin çoğu annesinin ev kadını olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin anne ve babalarının meslek durumlarına bakıldığında onların orta gelirli ailelerden geldikleri söylenebilir. Diğer yandan öğrencilerin dörtte biri ailesi ile kaldığını belirtirken, yarıya yakını devlet veya özel yurtta kaldığını belirtmiştir. Yine beşte birinin kirada olduğunu belirtmesi, kalacak yer bakımından sıkıntı çekmediklerini göstermektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu iki veya üç kardeş olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin kültürel alışkanlıkları sorgulandığında; çoğunun gazete okuduğu; bu öğrencilerin de yarıya yakınının günlük gazete okurken, diğer yarısının haftalık gazete okuduğu ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan öğrencilerin beşte birinin gazete okumadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu sinemaya giderken, çok azı sinemaya gitmediğini belirtmiştir. Bu öğrencilerin yarıdan çoğu ayda bir sinemaya giderken; onda biri haftada bir sinemaya

Scanned by CamScanner

gittiğini belirtmiştir. Buna karşın yarıya yakını tiyatroya gittiği belirtirken yarıdan çoğu tiyatroya gitmediğini belirtmiştir. Bu öğrencilerin çoğu da ayda bir tiyatroya gittiği belirtmiştir. Öğrencilerin üçte biri süreli yayın takip ettiğini belirtirken; yarıdan çoğu herhangi bir süreli yayını takip etmediğini belirtmiştir. Öğrencilerin yarıya yakını, ödev olarak verilenler dışında ayda bir kitap okuduğunu belirtirken; dörtte biri günde bir kitap okuduğunu belirtmiştir. %6'lık bir öğrenci oranının hiç kitap okumadığını belirtmesi ise manidardır.

Öğrencilerin çevrelerine, topluma ve Türkiye ile dünya ilişkilerine yönelik basında yer alan konulara ilişkin algıları sorgulandığında aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Öğrencilere, akıllarına gelen ilk üç Türk büyüğü sorulduğunda; öğrencilerin üçte biri Mustafa Kemal Atatürk yazmıştır. Diğer yandan İbn-İ Sina, Farabi, Timur gibi ünlülerin Türk büyüğü olarak bu listeye girmesi anlamlıdır. 'Türkiye' denildiğinde öğrencilerin aklına öncelikle memleketi, vatan, ay yıldızlı bayrak gelmektedir. Bununla birlikte adaletsizlik, gelişme, mutluluk, dolandırıcılık gibi birbirine zıt ifadeleri de çağrıştırdığı görülmektedir. 'ABD' ifadesi öğrencilerin çoğuna süper güç, iktidar, para, sömürgecilik ifadelerini çağrıştırırken; eğlence, rahatlık, haksızlık, işgal gibi birbiri ile uyumlu olmayan ifadeler de akıllarına gelmiştir. ABD ile ilgili ifadelere bakıldığında; öğrencilerin akıllarına, genelde olumsuz ifadelerin geldiği görülmektedir. Orta doğu ifadesi öğrencilerin çoğuna petrol, savaş, silah ifadelerini çağrıştırmaktadır. Orta doğu ile ilgili ifadelere bakıldığında; öğrencilerin akıllarına, zenginlik, bolluk gibi olumlu ifadeler gelirken, kan, savaş, cahillik gibi olumsuz ifadelerin geldiği de görülmektedir. Ayrıca Orta doğu ile ilgili olarak öğrencilerin akıllarına 'çekik göz, Japonya, Çin, Balkan, Türkmenistan' gibi ifadelerin gelmesi anlamlıdır. Lider ifadesi öğrencilerin 'akıllarına öncelikle Mustafa Kemal Atatürk'ü getirmektedir. Öğrencilerin aklına liderliğe ilişkin genelde olumlu ifadeler gelirken, olumsuz ifade olarak sadece 'baskı' ve olumlu veya olumsuzluğu tartışılacak 'otoriter' ifadeleri gelmektedir. Öğrencilerin akıllarına bu olumlu ifadelerle birlikte Hitler'in de geliyor olması ilginçtir. Öğretmen denildiğinde öğrencilerin akıllarına öncelikle eğiten, öğreten gelmekle birlikte; zorluk, eşitsizlik, gibi ifadeler de gelmektedir. Başöğretmen olan Atatürk'ün az da olsa, öğretmen olarak öğrencilerin akıllarına geldiği görülmektedir. Öğretmenlik mesleği denildiğinde de öğrencilerin akıllarına çoğunlukla kutsal meslek olduğu; sabır, sevgi, fedakârlık gibi ifadeler gelirken; kadın mesleği olması, düşük statü ve kolay okunan bölüm olmasının akla gelmesi anlamlıdır. Üniversite denildiğinde öğrencilerin akıllarına öncelikle özgürlük, meslek, sınavlar, der çalışmak bilim, eğlence gelirken saçma hocalar, aile özlemi, beklentiyi karşılamama gibi olumsuz ifadeler de geldiği görülmektedir. Kadın denildiğinde öğrencilerin akıllarına öncelikle anne, güzellik, giyim kuşam, ev hanımlığı, zarafet gibi ifadeler gelmektedir. Kadına yönelik olarak öğrencilerin akıllarına genelde edilgen ve ev hayatına yönelik ifadelerin gelmesi anlamlıdır. Diğer yandan, erkek denildiğinde öğrencilerin akıllarına öncelikle baba, güç, çalışkan, para, aile reisi gibi ifadelerin geldiği görülmektedir. Bu sonuç öğrencilerin kadını ve erkeği toplumun eşit güçleri değil, toplumsal cinsiyet anlayışına göre algıladıklarını göstermektedir. Politika denildiğinde öğrencilerin akıllarına öncelikle siyaset, yalan, partiler, seçim, hile gibi ifadeler gelmekte. Bu ifadenin öğrencilerin akıllarına olumsuz ifadeleri de getirdiği görülmektedir. Avrupa Birliği denildiğinde öğrencilerin akıllarına öncelikle Türkiye'nin bu birliğe girme çabaları ve gereksiz olduğu gelirken; bu birliğin çıkar topluluğu ve adaletsiz olduğu gibi ifadeler de akla gelmektedir. Gelecek denildiğinde öğrencilerin akıllarına öncelikle umut, aile, evlilik, para, öğretmenlik gibi olumlu ifadeler gelirken; umutsuz, zorluk, yaşlılık gibi olumsuz ifadeler de gelmektedir. Bu ifadeye yönelik öğrencilerin verdikleri cevaplara bakıldığından öğrencilerin yarıdan çoğununun geleceğe yönelik olumlu düşüncelere sahip olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerine yönelik akademik çalışmalar incelendiğinde, özellikle yöntem bakımından, bu araştırmanın benzerine rastlanılmadığından, araştırmanın bulgularının başka araştırmaların bulguları ile karşılaştırılması mümkün olamamıştır. Araştırmanın, yalnızca bir eğitim fakültesinin belirli bölümlerinde okuyan öğrencilerinin görüşlerinden oluşması, bu çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Bununla birlikte, bu araştırmanın sonuçlarının, öğretmenlik mesleğini seçen adayların sosyo-kültürel durumlarına ışık tutması bakımından, öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırma çabalarına katkı yapacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Aras, H.Ö. (2006). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Siyasal, Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel İlgi Alanları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Beşirli, H. (2003). Üniversite öğrencilerinin siyasi tutumları ve bu tutumlarını etkileyen sosyo -ekonomik ve kültürel süreçler. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Bolat, Y. (2011). Gazi Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sosyal Değerlere Bakışları. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Çimen, S. (2009). Sakarya Üniversitesi öğrencilerinin küreselleşme olgusuna bakış açıları. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları

Scanned by CamScanner